

Stichting **Thijssse's Hof**

*Planten- en vogeltuin in het
Bloemendaalsche Bosch*

**Jaarverslag
2014**

Verlag over het jaar 2014

In het Heimansjaar 2014 heeft Thijsses Hof voor het eerst een vol jaar mogen genieten van het geweldige instructielokaal dat een jaar eerder feestelijk geopend werd door o.a. Midas Dekkers. De inmiddels vertrouwde rode "komma" heeft zijn grote nut al bewezen. Niet alleen kunnen hele schoolklassen nu gehuisvest worden, maar ook kunnen er lezingen worden gehouden door bevriende natuurclubs, die steeds vaker de weg weten te vinden naar de Hof.

Er bleven in 2014 nog een aantal zaken af te werken aan het instructielokaal, maar de bodem van de financiële middelen was in zicht. Wel is een nieuwe boekenkast aangeschaft, maar helaas zijn de vitrinekasten nog niet optimaal ingericht. Dat wordt wellicht een klus voor 2015.

Om de herkenbaarheid van onze medewerkers te vergroten zijn er ook nieuwe pullovers aangeschaft, zodat Roland en Yneke als (hulp)hovenier beter herkenbaar zijn. Het rood van het instructielokaal komt terug in de pullovers, maar ook in een nieuw logo met de spreekwoord. Al moeten we constateren dat we in de Hof nog met verschillende logo's werken.

Op de website is extra informatie geplaatst onder het kopje Achtergrond/Verantwoording, omdat we dit als ANBI verplicht zijn: zo kunt u ook dit jaarverslag nu op de site raadplegen. Ook is de site in het engels en in het Duits vertaald, voor onze internationale gasten. Tevens is een nieuwe wervingsfolder gemaakt, die weer enige tijd meekan, omdat nu ook het IBAN nummer wordt vermeld en de tekst geactualiseerd is.

In de Hof is er weer veel georganiseerd. De jaarlijkse stinseplantendag, het scholenpad in elk seizoen en natuurlijk de "Secret world of Thijsses Hof" om er maar eens drie te noemen. Een nieuw fenomeen was de natuurwerkdag, die door onze vrijwilliger Sander Hartveld georganiseerd is. Met de vrijwilligers zijn we in 2014 een hele dag op stap geweest naar Gelderland, waar we onder leiding van bestuurslid Ger Londo de zgn. Londotuin bezocht hebben nabij Kasteel Broekhuizen. En ook de door Ger mede aangelegde heemtuinen rond de gebouwen van het Alterra Instituut in Wageningen zijn uitvoerig bekeken. Een uitje als dank voor het vele werk dat alle vrijwilligers elk jaar weer verzetten, maar waar niet alleen het aangename, maar ook het nuttige een rol speelt. De enorme kennis van Ger is op deze dag overgebracht op de enthousiaste vrijwilligers van Thijsses Hof.

Zoals elk jaar stonden we ook op de jaarmarkt van Bloemendaal, waar we enorm leuke gesprekken voeren met voorbijgangers en af en toe ook een nieuwe donateur binnenhalen, want dat blijft zeer hard nodig. En natuurlijk schreef Willem Holthuizen samen met foto's van Ekke Wolters zijn maandelijkse column in het weekblad. Samen met een artikel over de Hof in het Haarlems Dagblad houden we de aandacht scherp voor Thijsses Hof.

In 2014 heeft het bestuur ook een tweetal belangrijke stappen genomen, namelijk het actualiseren van de statuten en het aanvragen van de Rijksmonumentenstatus bij de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. De inspiratie voor dit laatste lag in de Open Monumentendagen van september 2012, toen het thema luidde Groen van Toen en vml. wethouder Schep op initiatief van Stichting Ons Bloemendaal bij ons nog een berk nabij de vijver heeft geplant. We hopen dat in het jubileumjaar 2015 (90 jaar Thijsses Hof) deze status kan worden toegekend. Het zou een kroon op ons werk zijn, voor behoud van een landschappelijk monument, dat er qua inrichting vrijwel nog net zo bij ligt als bij de start in 1925.

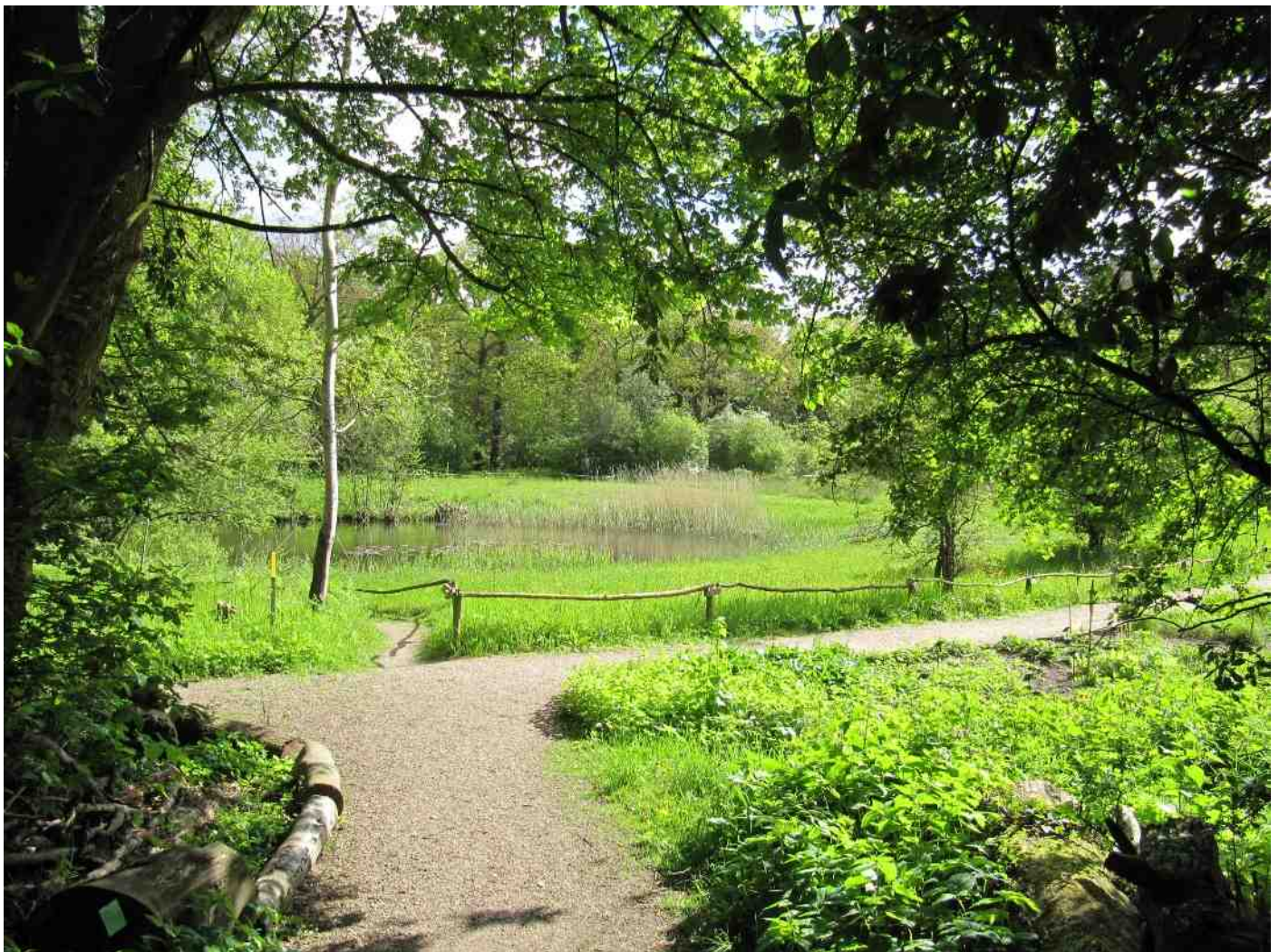
Ook is het bestuur aangevuld met een nieuw gezicht, Dr. Bart van Tooren, die in het dagelijks leven bij Natuurmonumenten werkt en daarnaast hoofdredacteur is van het tijdschrift De Levende Natuur en voorzitter van Stichting EIS, het kenniscentrum voor insecten en andere ongewervelden. Met Bart halen we niet alleen een deskundig ecoloog binnen, maar blazen we ook de oude traditie weer in het leven dat er iemand van Natuurmonumenten in ons bestuur zitting heeft. Natuurmonumenten is de grootste en Thijsses Hof is het kleinste erfgoed van Dr. Jac.P.Thijsses, vandaar.

In 2014 werden we verrast door de voorgenomen verkoop van het Pannenkoekenhuisje aan een stichting, die dit wilde restaureren en exploiteren. Thijsse's Hof was niet gekend in dit voornemen, waar ook nog eens 2 meter grond rond de gevel in de verkoop zou gaan. Met een succesvol beroep op de raadsleden heeft dit geleid tot onderhandelingen met de stichting als beoogd koper en de gemeente Bloemendaal. Uiteindelijk is er in december 2014 een akkoord bereikt met de aanstaande burens, waarbij beide partijen iets hebben gewonnen en iets hebben gelaten.

Thijsse's Hof heeft voor dit proces juridische ondersteuning gehad van een advocaat. Een bijzondere bijvangst in dit geheel is dat gebleken is dat Thijsse's Hof al jaren de facto eigenaar is van de Hof, maar dat de gemeente eigenaar is van het instructielokaal. Een vreemde situatie, die ook door de gemeente Bloemendaal niet wenselijk wordt geacht. In 2015 zal hierover verder gesproken worden en nadere afspraken gemaakt worden over de formele eigendomsverhoudingen.

De Hof heeft in 2014 weer veel steun gekregen van donateurs en mensen die ons in hun testament hebben bedacht, waarvoor uitermate veel dank. Ook dank voor de enorme inzet van alle vrijwilligers, zowel in de tuin, bij het scholenproject, als ook ondersteunend aan het bestuur. Iedereen zet zich in voor de Hof, waardoor we ook in 2014 weer kunnen terugkijken op een jaar waarin duizenden schoolkinderen en diverse andere bezoekers iets hebben kunnen opsteken van de natuur. Zij hebben kunnen genieten van elk jaargetijde en van de bijzondere plekjes met planten uit het kalkrijke duinterrein in de Hof. En dat doen we met ruim 50 vrijwilligers, hulphovenier Yneke Bettink en onze hovenier/beheerder Roland Brakel. Aan allen heel veel dank!

Voorjaar. Gezicht over de vijver

Vogels

In de statuten staat al sinds jaar en dag dat Thijsse's Hof een planten én vogeltuin is. We onderzoeken dan ook al sinds 1951 de vogelbevolking, waarmee we vermoedelijk een van de langer lopende broedvogelonderzoeken in Nederland zijn. En uiteraard zijn er ook buiten de broedtijd weer vele waarnemingen gedaan, waarvan sommigen op waarnemingen.nl zijn gezet, waar Thijsse's Hof een eigen plek heeft onder "Bloemendaal - Heemtuin Thijsse's Hof". Hier kun je overigens ook alle andere waarnemingen vinden, van insecten tot paddenstoelen en van planten tot mossen.

Behalve vogels scharrelen er ook zoogdieren door de Hof. De bekendste is vermoedelijk de eekhoorn, die zich graag laat zien bij het Instructielokaal, waar hij/zij gevoerd wordt. Ook de vos is vaste gast van de Hof en graaft graag in het open duintje achter de duinvallei. In de winter lag er een dode vos onder de dennen. Maar het meest worden natuurlijk vogels waargenomen, zingend als broedvogel, kwetterend als doortrekker of foeragerend zonder geluidjes rond de vijver of in het bos.

De fitis heeft zich helaas als broedvogel niet gehandhaafd in het open landschap achter de werkschuur, al is hij wel enige malen zingend waargenomen. Dat geldt ook voor de rietzanger, die baltzend en zingend in mei werd gehoord, maar blijkbaar toch de vijver niet aantrekkelijk genoeg vond. Het jaar 2014 bracht geen nieuwe soorten als broedvogel, zodat het lijstje redelijk gelijkmatig blijft ten opzichte van 2013. Hoewel de Hof een prima broedgelegenheid zou kunnen zijn voor de bosuil, blijft het bij een enkel bezoek.

De 16 nestkasten worden vooral bevolkt door 5 pimpelmezen en 11 koolmezen. Door soms een tweede leg zijn er door de pimpelmezen in totaal 8 legsels geproduceerd met 65 eieren, waarvan er 58 zijn uitgevlogen. Bij de koolmezen waren dat er 77, waarvan er 67 zijn uitgevlogen. De holenduif broedde traditiegetrouw in de bosuil kast en heeft altijd 2 jongen. Ook de holenduif had twee legsels, waarvan er bij het tweede legsel maar één jong is groot geworden. De waterhoen heeft het weer eens geprobeerd ondanks de strijd met de meerkoet en had twee jongen, maar die zijn allebei niet groot geworden. Wellicht zijn ze door de blauwe reiger opgegeten, die vaak bij de vijver te vinden is. De reiger

doet zich ook elk jaar tegoed aan de enorme hoeveelheid kikkers. De meerkoet heeft slechts 1 jong grootgebracht uit een tweede broedsel, waar vijf jongen uit voort kwamen. Het eerste nest werd verstoord. De eieren waren allemaal stuk.

De nijlgans is wel regelmatig in de Hof geweest, maar is niet tot broeden gekomen.

Roofvogels weten de Hof goed te vinden. Regelmatig kun je de buizerd zien en ook horen. Het "miauw" is bijna niet te missen. Ook havik en sperwer zijn regelmatig gezien en een enkele keer de torenvalk en de boomvalk. In de wintermaanden werden koperwiek, kramsvogel, goudhaantjes en sijsjes waargenomen en het hele jaar door waren er waarnemingen van de ijsvogel. Door de zachte winters gaat het in Zuid-Kennemerland goed met de ijsvogel en wie weet gaat dit schitterend vliegende juweeltje ooit nog eens broeden in de Hof.

De volgende 24 broedvogels zijn in 2014 waargenomen:

Vogelsoorten	2014	2013
Boomklever	2	2
Boomkruiper	2	2
Ekster	1	1
Fitis	0	1
Gaai	1	1
Glanskopmees	3	2
Goudvink	1	1
Groenling	2	2
Bonte specht	1	1
Heggenmus	2	3
Holenduif	1	1
Houtduif	6	5
Koolmees	11	12
Meerkoet	1	1
Merel	6	5
Nijlgans	0	1
Pimpelmees	5	3
Roodborst	4	3
Staartmees	3	2
Tjiftjaf	2	1
Vink	3	3
Waterhoen	1	0
Winterkoning	4	5
Zanglijster	3	3
Zwartkop	3	2
Zwarte kraai	1	1

En dan nog dit:

Voorpagina: Gele trilzwam

De Vakgroep Heemtuinbeheerders Oase was met 12 deelnemers op bezoek in de Hof.

IVN en KNNV wisten ons instructielokaal ook weer te vinden voor vergaderingen, lezingen en een cursus waterleven.

Bijzonder was ook het bezoek van een groep groenwerkers uit Zweden. Zij konden door onze voorzitter met een toespraak in het Zweeds verwelkomd worden.

Al jaren wordt de afvoer van onze composthoop kosteloos verzorgd door de firma Schagen B.V. uit Santpoort. Toch ieder jaar weer 10 à 11 ton.

Voor het eerst dit jaar deden we mee met de Nationale Natuurwerkdag, een initiatief van Landschapsbeheer Nederland. Voor de Hof was de organisatie in handen van onze vrijwilliger Sander Hartveld. Negen paar handen uit de mouwen van deelnemers die we niet eerder bij ons aan het werk zagen. Na het werk kregen ze een heerlijke lunch gepresenteerd en een rondleiding tot slot. De afvoer van hout en takken is gesponsord door Afvalzorg.

De foto's zijn van Ekke Wolters

Pimpelmees

Vragen maken over cambium, bast en schors tijdens het Lentepad van het Scholenproject.

Educatie

Het Scholenproject

Al zijn ze al lang van school af, de leerlingen van groep 6 die aan het Herfstpad deelnamen, kunnen zich de composthoop van Thijsse's Hof nog goed herinneren! De broeierige warmte van het rottend materiaal doet de ingestoken ijzeren staaf behoorlijk warm worden, tot wel 60 graden. Dan trek je je handje wel even terug..

Ook de door hun vanuit het instructielokaal waargenomen vogels zorgen voor een leuke natuurbeleving. Tijdens het Winterpad komen ze op zondag nogal eens terug, vergezeld door opa, moeder of zus om hun verworven kennis te etaleren.

Wat Jac. P. Thijsse al zei: een uurtje in de natuur levert meer op dan een middag in een klaslokaal. Ondanks de daar nu opgestelde computers, beamers en digitale schoolborden.

Bijna duizend leerlingen zijn in 2014 aangemeld voor het Herfst-, Winter-, Lente- en Zomerpadd, verdeeld over 34 groepen. De "Zonnewijzer" uit Haarlem-Noord meldde zich als nieuweling met 2 groepen aan. Een drietal scholen gaf te kennen met een groep minder te moeten inschrijven wegens een teruglopend leerlingaantal.

Het aantal vrijwilligers, zonder wie het Scholenproject niet zou kunnen bestaan, bleef ongewijzigd: 32.

Kinderopvang Midas

Naast onze enthousiaste jonge bezoekers van het *Scholenproject* komen er gedurende het jaar ook diverse andere bezoekers in de Hof om iets te leren. Zo neemt het aantal organisaties voor kinderopvang met een groen gezicht gestaag toe. Een mooi voorbeeld hiervan is Kinderopvang Midas.

Deze organisatie met 7 vestigingen in de regio koos voor een groen concept, luidend:

"BSO Midas gaat in de natuur op onderzoek uit. Kinderen gaan zich op geheel eigen wijze bezighouden in een uitdagende natuurlijke omgeving. De natuur nodigt de kinderen uit tot eindeloos spelen, ontdekken en ervaren".

De directie koos Thijsse's Hof uit voor de presentatie van het plan aan haar werknemers. Er werd gediscussieerd en geluisterd en er werden een aantal opdrachten gemaakt uit ons scholenprogramma.

De mensen van Midas in een uitdagende, natuurlijke omgeving

Maatschappelijke Stage en MBO-Groen

Dertien leerlingen bezochten de Hof voor hun maatschappelijke stage, maar ook het beroeps-onderwijs weet de Hof nu te vinden. Drie leerlingen VMBO-groen waren een dag in de week, en voor langere tijd, aan ons verbonden.

MBO student Mats Handgraaf is twee dagen per week aanwezig en doet ook ervaring op in het organiseren van werkzaamheden en het maken van rapporten. Verder moet hij flink aan zijn plantenkennis werken en de theorie achter het beheer bestuderen. Voor de werkzaamheden in de Hof zijn deze extra handen zeer welkom.

Mats Handgraaf bezig met de aanleg van speciale verlichting aan het toegangspad naar het instructielokaal. Foto Roland Brakel

Stedelijk Gymnasium

Het Stedelijk Gymnasium bezocht de Hof met vijf klassen. Verschillende opdrachten met vragen en informatie waren uitgezet en bemand door vrijwilligers. Iedere klas was opgedeeld in vier groepen: dit betekende voor de vrijwilligers twintig keer je verhaal herhalen. Een klus, dat kunnen wij u verzekeren.

NOVA College

Ook in de opleidingen is er aandacht voor het groene concept in de kinderopvang. Logisch, de werkgever gaat er naar vragen! Zo ontvingen we ook dit jaar weer leerlingen van het Nova College. Drie klassen dames die een opleiding assistentie en verzorging in de kinderopvang volgen. Zij kregen in de Hof een gastles over de omgang met kinderen in de natuur. En... niet knutselen, maar echt naar buiten met de handen in het groen.

Mendel College

Naast leerlingen kregen we ook leerkrachten op bezoek. De leraren van het Mendel College mochten hun biologiekennis opfrissen met opdrachten over bijvoorbeeld waterdierpjes, bodemonderzoek en boomhoogtemetingen.

Over de verspreiding van plantensoorten vanuit Thijsse's Hof in het Bloemendaalse Bos

Vanaf de aanleg in 1925 zijn veel plantensoorten in Thijsse's Hof geïntroduceerd zoals we onder meer kunnen lezen in de boekjes 'Een jaar in Thijsse's Hof' en 'Thijsse's Hof - tachtig jaar natuurontwikkeling'. Het betreft vooral soorten uit de kalkrijke duinen, maar daarnaast ook soorten uit andere delen van ons land. Onder meer zijn al in de begintijd van de Hof diverse stinzenplanten aangeplant die in het aangrenzende Bloemendaalse Bos niet voorkwamen, o.a. gewoon sneeuwklokje, daslook, gevlekte aronskelk en gevlekte dovenetel.

In de jaren '80 van de vorige eeuw ontstond er bij het floristische onderzoek van Nederland discussie omtrent floravervalting: de introductie van plantensoorten in gebieden waar ze van nature niet voorkwamen. Daarbij rees de vraag in hoeverre heemtuinen daarbij een rol spelen. Dit was voor ons bestuurslid Ger Londo aanleiding om in 1985 na te gaan welke in de Hof geïntroduceerde soorten zich naar het omliggende Bloemendaalse Bos hebben verspreid. Dat bleken slechts drie soorten te zijn, namelijk gevlekte dovenetel, gevlekte aronskelk en lievevrouwebedstro, alle groeiend op korte afstand van de Hof (zie tabel). In 1955 (dertig jaar na aanleg) was dat nog maar 1 soort: gevlekte dovenetel.

De laatste tijd viel op dat gevlekte aronskelk zich verder in het Bloemendaalse Bos had uitgebreid. Dit was aanleiding om samen met de beheerder-hovenier Roland Brakel het floristische onderzoek van 1985 te herhalen en het gehele Bloemendaalse Bos op mogelijke 'ontsnappingsen' na te gaan. De resultaten zijn onlangs in het tijdschrift voor onderzoek aan de wilde flora 'Gorteria' gepubliceerd.

Plantensoorten die zich vanuit Thijsse's Hof in het omringende Bloemendaalse Bos hebben verspreid:

Jaar	1955		1985			2013			
Zone in Bloemendaalse Bos	1	2-4	1	2	3-4	1	2	3	4
Armbloemig look						r	r		
Daslook						la	r		
Gevlekte aronskelk			la			a	a	f, la	f
Gevlekte dovenetel	la		la	la		la	la		
Gewoon sneeuwklokje						r			
Groot glaskruid						r			
Holwortel						r	r		
Lievevrouwebedstro			r						
Vroege sterhyacint							r		
Wilde hyacint						r			
Zomerfijnstraal							r		

Uitleg gebruikte tekens in de tabel

De talrijkheid is aangegeven met symbolen volgens de methode Tansley: a = abundant (zeer veel aanwezig), f = frequent (vrij veel aanwezig), la = local abundant (plaatselijk zeer veel aanwezig), r = rare (zeldzaam)

Zones in het Bloemendaalse Bos: 1 = op 0 - 7 m afstand van Thijsse's Hof. 2 = op 10 - 50 m afstand (op 7 - 10 m buiten het raster is pad of weg). 3 = op 50 - 100 m afstand. 4 = op 100 - 300 m afstand

Uit de tabel blijkt dat in 2013 in totaal elf soorten vanuit de Hof zich in het omringende bos gevestigd hebben. Dit is nog weinig vergeleken met de vele tientallen soorten die alleen al in het bos van Thijsse's Hof zijn geïntroduceerd.

Zomerfijnstraal uitgezonderd, groeiend op een zonnige plek aan de bosrand, zijn het allemaal soorten van bossen en bosranden. Waarbij opvalt dat lievevrouwebedstro de enige van de soorten uit 1985 is die in 2013 niet meer in het Bloemendaalse Bos werd aangetroffen. In de Hof staat deze soort nog wel, maar is sinds die tijd achteruitgegaan. Dat heeft te maken met de hierna te bespreken veranderingen in milieu en vegetatie.

Wat het meest opvalt is de sterke toename van gevlekte aronskelk. Dat is nu een algemene bosplant in het Bloemendaalse Bos. Deze soort kwam er vroeger totaal niet voor en is in de wijdere omgeving zeldzaam en vooral beperkt tot buitenplaatsen.

De sterke toename van gevlekte aronskelk en de vestiging en uitbreiding van diverse andere soorten in het Bloemendaalse Bos verliep parallel aan een eveneens sterke toename van diverse soorten in Thijsse's Hof waaronder gevlekte aronskelk, daslook en donkere ooievaarsbek. Deze soorten waren al bij de aanleg van de Hof geïntroduceerd, maar bleven lange tijd een beperkte verspreiding houden, hetgeen betekent dat het milieu voor deze soorten vroeger niet optimaal was. Destijds overheerste in de Hof (alsook in het Bloemendaalse Bos) een lage kruidlaag met veel bosanemoon, schaduwgras, bosgierstgras, klimop en vooral langs paden dagkoekoeksbloem, bosandoorn en vingerhelmbloem.

Sinds ongeveer 30 jaar geleden zijn gevlekte aronskelk, daslook en donkere ooievaarsbek in de Hof sterk gaan toenemen zoals beschreven is in het boekje 'Thijsse's Hof - tachtig jaar natuurontwikkeling'. Ook gevlekte dovenetel, grote brandnetel, fluitenkruid en zevenblad namen sterk toe. De ondergroei in het bos is dus veel ruiger geworden. Al deze soorten zijn immers kenmerkend voor voedselrijkere bostypen dan de hiervoor vermelde bosbegroeiing. Het bosmilieu in Thijsse's Hof is dus duidelijk voedselrijker geworden en daardoor geschikt geworden voor de diverse hierboven vermelde soorten die van voedselrijkdom houden. De luchtverontreini-

ging, in het bijzonder de uitstoot van stikstofverbindingen, wordt als belangrijkste oorzaak van het voedselverrijgingsproces gezien. Die voedselverrijking is in ons gehele land merkbaar en vormt een van de grootste problemen bij het natuurbeheer.

Het zal duidelijk zijn dat door de stikstofdepositie ook het Bloemendaalse Bos voedselrijker is geworden. De begroeiing daar is ruiger geworden en stikstofminnende soorten zijn toegenomen. Het milieu is geschikt geworden voor gevlekte aronskelk en andere bovenvermelde soorten. Het is de combinatie van toegenomen voedselrijkdom, een nabije zadenbron (Thijsse's Hof) en een goede zaadverspreiding (door o.a. vogels) die tot een sterke toename van gevlekte aronskelk heeft geleid.

Gevlekte aronskelk is nu in het Bloemendaalse Bos nog duidelijk minder talrijk in de verder van Thijsse's Hof af gelegen delen (zie tabel). Het milieu lijkt daar echter niet minder geschikt voor de soort; die zal zich daar in de toekomst stellig verder uitbreiden.

Daslook breidt zich volgens onze waarnemingen minder snel uit dan gevlekte aronskelk, maar waarschijnlijk zal deze soort in de toekomst sterk toenemen en plaatselijk gaan domineren, vooral in de lagere en vochtiger delen van het bos zoals dat ook in Thijsse's Hof is gebeurd. Verder is de kans groot dat diverse in de tabel vermelde soorten zich zullen uitbreiden en dat andere soorten, waaronder donkere ooievaarsbek, zich mettertijd in het Bloemendaalse Bos zullen vestigen.

Wilde peen na de bloei

Maretak op drie plaatsen in de Hof

Financiën

Het jaar 2014 was weer als vanouds een jaar met alleen de gebruikelijke exploitatielasten en niet meer belast met de bouw- en inrichtingskosten voor het nieuwe instructielokaal. Ook de inkomstenkant was zonder bijdragen van goede doelen fondsen omdat door de meeste fondsen de exploitatiekosten niet worden gesubsidieerd.

Wel hebben we van de Stichting Dorpshuis Bloemendaal een nieuwe bijenkast toegezegd gekregen maar de plaatsing en het in gebruik nemen kon niet meer in 2014 gerealiseerd worden maar nu wel in het voorjaar 2015. De gemeente Bloemendaal gaf voor de laatste keer een subsidie. Dit zullen we node missen.

Gelukkig hebben vrijwel alle en weer nieuwe donateurs heel goed bijgedragen waaronder meerdere met ruime bedragen. Wij zijn u daar heel dankbaar voor.

Een nieuwe en hopelijk vaste grotere donateur is het waterleidingbedrijf PWN en onze relatie met de Kennemer Golf & Country Club wordt ook zeer gewaardeerd.

Onze contacten met de Vereniging Natuurmonumenten zijn sterk verbeterd hetgeen in een gezamenlijke activiteit in 2015 zal resulteren.

De inkomsten uit verhuur van ons lokaal aan verwante verenigingen, betaalde rondleidingen en bijdragen van scholen worden een onmisbare bron van inkomsten waar we meer aandacht

aan willen besteden.

We kunnen het echter niet stellen zonder de opbrengsten uit vermogen, hetgeen door het goede beursjaar en actief beheer (gerealiseerde koerswinst) succesvol was.

Desalniettemin komen we toch op een fors tekort uit waarvoor maar beperkte oorzaken zijn aan te geven, hierna vermeld. Het tekort lijkt structureel geworden.

De uitgaven hebben we goed in de hand gehouden en zijn behalve de hogere kosten voor onze huisvesting in het nieuwe instructielokaal eerder gedaald dan gestegen.

Omdat we het restant van de boekjes Thijsse's Hof geschreven door Ger Londo bij de uitgever hebben opgekocht en niet op de balans hebben gezet als voorraad is de post drukwerk hoger dan verwacht.

De vermelde bestuurskosten betreffen vrijwel geheel de ingewonnen juridische adviezen m.b.t. de verkoop door de gemeente van het Pannekoekenhuisje en de ontstane, inmiddels opgeloste, onenigheid daarover.

Het tekort ontstaat vooral door de gedaalde inkomsten, het wegvallen van de gemeentelijke subsidie, die we (nog) niet hebben kunnen compenseren.

Exploitatierkening 2014 (alle getallen in €)

Inkomsten

Donaties	37.245
Subs. Gem. Bloemendaal	2.564
Donaties PWN, KG&CC	1.000
Ontvangsten kas, huur, diversen	2.755
Scholenbijdrage	2.150
Rente en dividenden	2.629
Gerealiseerde koerswinsten	13.394
Subtotaal inkomsten	61.737
Exploitatietekort	11.374
Totaal	73.111

Uitgaven

Lonen en soc. lasten	46.999
Onderhoud Hof	6.048
Educatieve activiteiten	2.643
Huisvesting en energie	5.609
Kantoor, post, internet	1.194
Drukwerk	5.948
Beheer, bankkosten e.d.	1.718
Bestuurskosten	2.952
Totaal	73.111

Het exploitatie tekort is afgeboekt van de algemene reserve.

Ondanks het tekort is de algemene reserve toch toegenomen vanwege de toegenomen waarde van de effectenportefeuille, 2014 was een goed beursjaar, met daarnaast de ontvangst van een legaat van de in september 2012 overleden heer J. Jansen te Bloemendaal.

Balans per 31 december 2014

Activa

Effecten (koers 31-12-14)	374.827
Vorderingen	3.044
Kas	110
Banksaldi	25.560
Totaal	403.541

Passiva

Vooruit ontvangsten	17.188
Inrichtingsfonds	(1.131)
Legaat	11.592
Algemene reserve	375.892
Totaal	403.541

Eene wandeling naar zee

Thijssse's Hof is in het bezit van een persoonlijk aantekenboekje van Jac. P. Thijssse. Een schriftje met harde kaff dat mooi gerestaureerd is door Gerrit Versluis. Roland Brakel - onze beheerder-hovenier-neemt u met onderstaand artikel mee terug in de tijd .....

Het vangt aan op woensdag 13 februari 1884. Thijssse is dan nog jong en wel 18 jaar. In 1883 had hij aan de kweekschool zijn diploma behaald en was gaan werken op een lagere school in Amsterdam. Zijn omzwervingen rond Amsterdam zijn beschreven in keurig regelmatig schoonschrift, bijna zonder doorhalingen. Hij trok veel richting Muiden, Schellingwoude en de Zuiderzeedijk. Er staan verslagen in van deze tochten en verder meer gedetailleerde beschrijvingen van de planten die hij onderweg tegenkwam. Het boekje bevat verder tekeningen met potlood, inkt en in aquarel. Een van de omzwervingen brengt hem naar Bloemendaal. Ik geef de tekst letterlijk zoals door Jac. P. geschreven; de tekst tussen haakjes is van mijn hand.

3 Juni..

Van Haarlem naar de Kleverlaan gewandeld geraakte ik in 't Bloemendaalse Park. Daar in een kuil onder eiken, iepen en beuken groeide *Scrophularia vernalis* (Voorjaarshelmkruid, ook nu nog juist in onze regio veel aanwezig) in overvloed, langs den boschweg *Anchusa officinalis benevens* *Vicia*, *Glechoma*, *Lychnis*, *Papaver*, *Veronica*, *Myosotis*, *Rubus* en anderen. (o. a. Gewone ossentong, Wikke en Hondsdraf). Eenmaal dwars door het park gegaan stuitte ik op een omheining van ijzerdraad en daar ik het niet nodig oordeelde de buitenplaats te bezoeken wandelde ik langs een weg langs 't rasterwerk noordwaarts.

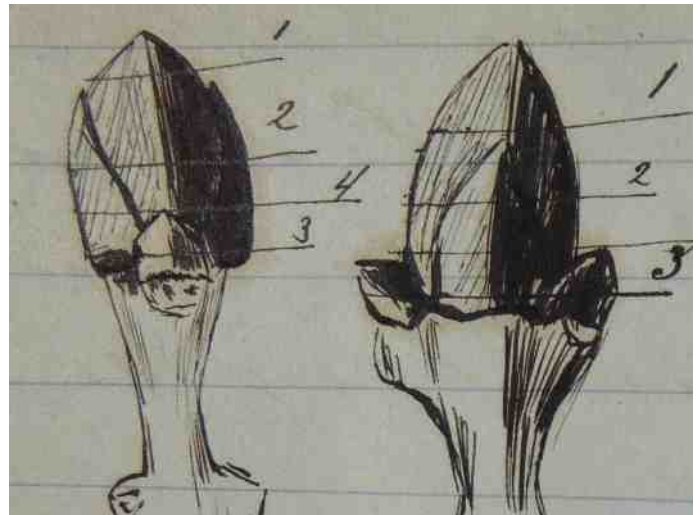
Een hagedis kroop dodelijk verschrikt onder 't gras de vogels zongen lustig voort. Altijd nog was de streek boschrijk vooral voorbij Saxenburg, daar zag ik een *Papaver Rhoëas* met 6 bloembladen. (Grote klaproos). Eene knop, zeer jong nog, van dezelfde plant vertoonde er maar 4, die nog wit en kort, niet gefrommeld waren. Dat gebeurt dus later. *Papaver dubium* (Bleke klaproos) groeide er ook. Verder nam ik mede *Ornithogalum umbellatum* en *Reseda Lutea* (Gewone vogelmelk en Wilde Reseda).

Eindelijk vond ik een dwarsweg kort voor Meerenberg, waarlangs ik in de duinen kon geraken (nu onderdeel van Park Brederode). Op 't eind van die dwarsweg trok ik een mooie *Anch. Officinalis* uit den grond (Slangenkruid) en enige passen verder stond ik midden in een bed van *Aristolochia clematitidis* (Pijpbloem). Er groeiden er wel duizend. Daarvan dus enige geplukt en een uitgegraven. Ook groeide daar *Convallaria polygonatum* (Welriekende salomonszegel). Nu de duinen in. 't Woei vrij hard en 't stuifde van belang. 't Eerst wat ik zag was eene witte vlakte met *Rosa pimpinellifolia* (Duinroosje). Ook groeide daar *Poterium sanguisorba*, *Polygala vulgaris* en *Obranche Galii* (Kleine pimpernel, Gewone vleugeltjesbloem en Walstrobremraap). Al deze planten zag ik in de den loop van den dag nog zeer veel.

Nu eene duinvallei in. Daar bloeide tusschen andere heesters *Viburnum opulus* (dit is de Gelderse roos). Een einde verder vloog eene vrij groote slanke, donker gekleurde vogel voor mij op en ik vond daar onder eene kleinen berk geheel onbeschat, niet eens in een kuil, 2 groote eieren (iets groter dan een duivenei) wit met bruinzwarte vlekken.

Mijn bus (botaniseertrommel) begon al mooi vol te worden, maar *Listera ovata* (Grote keverorchis) en *Lathyrus pratensis* (Veldlathyrus) moesten er hier nog bij, verderop nog *Gnaphalium diocum* (Rozenkransje, deze plant komt nu in de Haarlemse duinen niet meer voor. Frederik van Eeden noemt haar in Onkruid ook voor de Haarlemse duinen) *Fragaria vesca* *Veronica officinalis* (Bosaardbei, Mannetjesereprijs).

Ik was nu nog niet ver de duinen in, de zee was echter zichtbaar en ik besloot rechtuit er heen te loopen. Ik passeerde een paar groote duinvalleien, waar zeker vele kievietnesten waren, want als ik ze overstak vlogen geregeld 3 of 4 kievieten om mij heen en maakten een geweld van belang. Ook snippen schreeuwden om er naar van te worden.

In de laatste duinpan die ik passeerde vond ik enige *Orchis latifoliae* (Brede orchis). De zee was vrij onstuimig en beukte mij van belang toen ik er in was. Strandvogels waren er niet veel meer, en badgasten waren er nog niet veel. Schelpen legio, maar gewoon. Zeesterren waren alle stuk. Op eene *Tellina* (schelpensoort) groeide een wier kleur, wit heel mooi (wellicht toch een Bryozoa, mosdiertje). 't Strand was bezaaid met ronde, waterheldere gelei achtige massa's 1 d.m. in doorsnede platachtig - wat zijn dat?

Naschrift:

Op de eerste bladzijde van het aantekenboekje van Jac. P. Thijssse staan vier regels van een Duits gedicht. Ik was wel nieuwsgierig naar de betekenis van deze regels en heb Dirk Kapteyn den Boumeester, germanist en bij Thijssse's Hof betrokken, gevraagd hier eens naar te kijken. Het lezen van het handschrift was moeilijk en de tekst is overhandigd aan Pieter Brederoo. Pieter Brederoo heeft veel ervaring met archiefonderzoek en het lezen van oude handschriften. De dichtregels konden vervolgens uitgeschreven worden.

Wer Dir, ja Dir Natur, sein ganzes Sein ergeben,
Der fühlt das herbe Weh der armen Erde kaum:
Du lebst in ihm, er lebt in Dir ein sel'ges Leben
Und diese Seligkeit ist mehr als flücht'ger Traum

De vraag was nu van welke dichter deze regels kwamen. Zoeken op internet gaf geen direct resultaat. Er was ook geen sprake van een bekende dichter. Uiteindelijk is de dichter wel gevonden: Ludwig Bechstein.

https://de.wikipedia.org/wiki/Ludwig_Bechstein

Dirk Kapteyn den Boumeester heeft vervolgens onderstaande vertaling gemaakt.

Wie jou, ja jou natuur, met hart en ziel is toege-
daan,
Die voelt nauwelijks de bittere smart der arme
aarde:
Jij leeft in hem, hij leeft in jou een zalig leven
En deze zaligheid is meer dan een vluchtige
droom.

Indien onbestelbaar:
Mollaan 4, 2061 BD Bloemendaal

Colofon

Samenstelling van het bestuur van Stichting Thijssse's Hof:

Drs. H. Wijkhuisen, Driehuis, voorzitter
Drs. C.M.M. Meyer-Wortelboer, Bloemendaal, secretaris
Drs. G.J.H. Haan, Bloemendaal, penningmeester
Dr. G. Londo, Scherpenzeel, lid
D.H. Saher, Haarlem, lid
Dr. B. van Tooren, Bilthoven, lid
Drs. D.H. Vonk, Haarlem, lid

Correspondentieadres:

Mollaan 4, 2061 BD Bloemendaal.
Tel. 023-5262700 Bij geen gehoor kunt u het antwoordapparaat inspreken.
E-mail: info@thijsseshof.nl
Meer informatie over Thijssse's Hof op onze website: www.thijsseshof.nl

Openingstijden van de Hof:

1 april – 1 november: 9.00 – 17.00 uur, maandag gesloten
Voor de maand maart: zie website
1 november – 1 april: 9.00 – 16.00 uur, zondag en maandag gesloten
N.B.: Pasen en Pinksteren: zondag en maandag open
Van 25 december t/m 1 januari is de Hof gesloten.

Beheerder-hovenier: Roland Brakel
Vervangend beheerder-hovenier:
Yneke Bettink

De (vervangend) beheerder-hovenier is gedurende de openingstijden aanspreekbaar voor een vraag, suggestie of extra informatie en is voor u herkenbaar aan bordeaux rode shirt met logo. Het kantoor bevindt zich rechtsom in het instructielokaal, de werkschuur bevindt zich achter in de Hof bij de composthoop.

Rondleidingen:

Iedere eerste zondag van de maanden maart t/m september om 14.00 uur.
Groepen op afspraak: bel 023-5262700 of info@thijsseshof.nl

Gebruik instructielokaal:

Scholen en groepen kunnen contact opnemen via info@thijsseshof.nl

Donatiebetaling 2015:

Heeft u uw donatie voor 2015 al betaald? Heel hartelijk dank! Zo niet, dan is dit een mooie herinnering om het alsnog te doen. Belangrijk te weten: Thijssse's Hof is een ANBI waardoor uw gift fiscaal aftrekbaar is. Als u vastlegt dat u voor minstens 5 jaren een vast bedrag geeft dan is de fiscale aftrek zelfs drempelloos en dus geheel aftrekbaar, zie www.belastingdienst.nl en anders helpen wij u daar graag mee.

Ons bankrekeningnummer is:

IBAN nr. NL59ABNA0500729891 ten name van: Stichting Thijssse's Hof te Bloemendaal